

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

فرستنده: عثمان حیدری

۱۵ مارچ ۲۰۱۵

جنبش کارگری ترکیه و تشکل های سراسری (بخش ۳)

زنان یک سوم نیروی کار در ترکیه

زنان ترک مانند زنان تمام نقاط جهان، نقش مهمی در تولید و بازتولید نیروی کار دارند و در کنار ستم طبقاتی از انواع تبعیض های جنسیتی و قومی و... رنج می برند. تبعیض در امر آموزش، استخدام و دستمزد، عدم دسترسی به منابع تولید، فشار کار خانگی و عدم تقسیم مسؤلیت های خانوادگی، نبود مهدکودک جهت مراقبت از کودکان و محدود بودن فرصت های اشتغال، مشارکت در زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را برای زنان سخت کرده است. هر چند از سال ۱۹۲۴ ترکیه دارای هیچ حکومت مذهبی نبوده اما تعصبات و نگرش های مذهبی شرایط را برای زنان دشوارتر کرده است. (۹۸ درصد مردم ترکیه مسلمان هستند)

بخشی از اصلاحات آتاتورک در جهت مدرنیزاسیون و غربی سازی ترکیه شامل اعطای برخی حقوق سیاسی و اجتماعی به زنان بود. پس از پایه گذاری جمهوری در سال ۱۹۲۳، ازدواج مذهبی لغو و ازدواج های مدنی جایگزین آن شد. چند همسری ممنوع و در طلاق، ارث و حضانت به زنان حقوق برابر با مردان داده شد و حق پوشش آزادانه برای آنان در نظر گرفته شد. (اگرچه زنان هیچ گاه از پوشیدن حجاب منع نشدند). زنان ترکیه در سال ۱۹۳۰ حق شرکت در انتخابات انجمن های شهر را کسب کردند. همچنین حق انتخاب شدن نیز در سال ۱۹۳۴ به زنان اهل ترکیه داده شد و در این زمینه از زنان اروپائی جلوتر بودند. (۱) باید گفت که ۱۸ زن ترک که در سال ۱۹۳۵ به مجلس راه یافتند، منتخبین مصطفی کمال بودند و رژیم کمال نهادها و سازمان های خودسامان زنان را بر نمی تافت. در پایان جنگ استقلال، شماری از فعالان و روشنفکران زن کوشیدند تا حزبی به نام حزب مردمی زنان تشکیل بدهند، اما مصطفی کمال به شدت با این اقدام مخالفت کرد. اگرچه در نهایت سازمانی به نام اتحادیه زنان ترک شکل گرفت، اما به شدت مورد حمله روزنامه های کمالیست بود و پس از چندی به تعطیلی کشانده شد. زنان با گذار به حاکمیت چند حزبی جایگاه خود را در پارلمان از دست دادند. در فاصله سال های ۱۹۵۰ تا ۱۹۹۵ کمتر از دو درصد نمایندگان مجلس زن بودند. در سال ۲۰۰۴ ترکیه از نظر شمار نمایندگان زن در بین ۱۸۱ کشور جهان در رتبه ۱۵۴ام بود و کشورهای چون پاکستان، مراکش و تونس از این نظر وضعیت بهتری نسبت به ترکیه داشتند.

مجلس ترکیه در سال ۱۹۶۶ منشور سازمان جهانی کار (آی ال او) در خصوص تساوی پرداخت دستمزد برای کار مشابه مرد و زن را به تصویب رسانده است. اما تا زمانی که سرمایه‌داری و مردسالاری وجود داشته باشند، رسیدن به برابری زنان و مردان تنها با اصلاح قانون و امضای موافقت‌نامه‌های بین‌المللی امکان‌پذیر نیست. زنان ترکیه که این مسأله را به خوبی درک کرده‌اند، همیشه در صف اول مبارزات هستند. هر چند سطوح این مشارکت و نوع مبارزه‌ای که انتخاب کرده‌اند، متفاوت است. (۲)

دولت ترکیه نیز اقدامات متضادی را در رابطه با زنان انجام می‌دهد. از سوئی «برابری جنسیتی» را در قوانین لحاظ کرده یا اقدامات خاصی را برای زنان محروم در نظر می‌گیرد، مانند پروژه‌های اشتغال‌زایی و کارآفرینی برای زنان. این حمایت‌ها کاملاً به صورت تصادفی و برای یک دوره کوتاه از زمان اجراء می‌شود و دولت از آن به عنوان پادزهری برای کاهش تبعات اجرای سیاست‌های تعدیل ساختاری اقتصادی و تبعیض‌های جنسیتی استفاده می‌کند. در واقع می‌توان گفت این گونه اقدامات بیشتر ویتترین لوکسی است تا خود را یک کشور اروپایی بنمایاند و روند پذیرش ترکیه در اتحادیه اروپا تسهیل شود. اما از سوی دیگر محدودیت‌هایی برای اشتغال آنان نیز ایجاد می‌کند. سازمان همکاری و توسعه پیشنهادهای متعددی را با هدف فعال کردن اقتصاد ترکیه از طریق «افزایش قدرت تولید بدون مشارکت زنان در فعالیتهای اقتصادی» داده است. به گفته کارشناسان این سازمان بخش عمده‌ای از زنان در ترکیه از توانایی لازم برای کار برخوردار نیستند؟! (۳) و این عجیب نیست چرا که مانند تمام کشورهای آن که شرایط بحران اقتصادی را از سر می‌گذرانند و با افزایش بیکاری و تورم درگیرند، این زنان هستند که در صف اول کسانی قرار می‌گیرند که از بازار اشتغال خارج می‌شوند آن هم با بهانه‌های بی‌پایه‌ای مانند بهانه بالا.

نقش زنان در بازار کار و تولید اجتماعی

در ترکیه نرخ اشتغال زنان نسبت به مردان بسیار کمتر است. یک سوم نیروی کار در ترکیه را زنان تشکیل می‌دهند. با بحران اقتصادی و افزایش نرخ بیکاری، امید برای پیدا کردن کار برای مردم به خصوص زنان کاهش می‌یابد. در نتیجه سیاست‌های خصوصی‌سازی و تعدیل ساختاری توصیه شده بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول در سال ۲۰۰۸ طبق آمار رسمی ۵۸ درصد زنان در شغل‌های غیر رسمی و بدون قرارداد کار می‌کنند در حالی که این میزان برای مردان ۳۸ درصد است. یک چهارم زنان کارگر بدون قرارداد کار می‌کنند. دقت کنید که این آمار رسمی است.

مؤسسه آماري ترکیه (TSI) اعلام کرد که در دوره سه ساله ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۲ اشتغال زنان شهری از ۳.۵۷۵.۰۰۰ نفر به ۴.۱۹۳.۶۱۸ نفر افزایش یافته است. ۹۸ درصد از این افزایش در بخش خدمات رخ داده است. به طور کلی اشتغال زنان در روستاها از شهرها بیشتر است اما در فاصله سال‌های دو هزار تا ۲۰۰۶ میزان اشتغال زنان در شهرها افزایش و در روستاها کاهش داشته است. در سال ۲۰۰۰ حدود ۴۰ درصد زنان روستائی شاغل بودند در صورتی که در شهرها این میزان حدود ۱۷ درصد بوده است و در سال ۲۰۰۶ این میزان در روستاها به ۳۳ درصد و در شهرها به ۲۰ درصد رسیده است.

سطح سواد زنان نسبت به مردان کمتر است. این مسأله امکان دسترسی آنان را به مشاغل با درآمد بالا کاهش می‌دهد. ۲۹ درصد کارمندان را زنان تشکیل می‌دهند. تعداد مردان کارمند بین سال‌های ۱۹۳۶ تا ۱۹۷۶، شش برابر شد اما تعداد زنان کارمند ۱۹ برابر در همان دوره رشد کرد. اکثر زنانی که در ادارت دولتی استخدام شده‌اند

در حوزه‌های آموزش، بهداشت و توریسم مشغول به کار هستند. در حوزه‌هایی که به طور سنتی زنانه نیستند مانند اداره پست، کنترل ترافیک و کار در اداره پولیس و ارتش، «تبعیض مثبت» ترویج شده موجب جذب بیشتر زنان در این حوزه شد. زنان در دهه ۱۹۵۰ در نیروی ارتش پذیرفته و در سال‌های اخیر در ارتش برای کارهای تخصصی نظیر پزشکی، پرستاری و کتابداری استخدام می‌شوند. در سیستم قضائی و دیپلماسی نیز زنان فعال هستند.

۳.۶۵ درصد زنان شاغل در روستا کارکنان فامیلی بدون دستمزد هستند در حالی که این میزان در شهر فقط ۸.۹ درصد است. درصد زنان خود اشتغال در شهر ۸.۶ درصد و در روستا ۱۷ درصد است. ۱۲.۴ درصد زنان شاغل در روستا و ۷۴ درصد زنان شاغل در شهرها دستمزد می‌گیرند.

۹.۳۸ درصد زنان در مشاغل کشاورزی، دامپروری و شیلات و جنگلداری... و تنها ۵.۷ درصد آنان در صنعت مشغول به کارند. این آمار برای مردان در بخش کشاورزی ۱۷.۳ درصد و در بخش صنعت ۱۷.۲ درصد است. میزان اشتغال زنان و مردان در بخش خدمات تقریباً برابر است و حدود ۱۷ درصد. نرخ اشتغال زنان در رده‌های مدیریتی در مقایسه با مردان بسیار اندک و برابر با ۲.۷ درصد در مقابل ۱۱.۳ درصد مردان شاغل در این حوزه است.

۸.۶۳ درصد از کسانی که در بخش غیر رسمی فعال هستند تحت پوشش تأمین اجتماعی قرار ندارند. در نرخ اشتغال رسمی نیز افزایش دیده می‌شود که بیشتر در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی است که کمتر از ۳۰.۴ درصد از زنان در این بخش مشغول به کارند هر چند اینان نیز از حمایت‌های تأمین اجتماعی برخوردار نیستند. (۴) بر طبق آمار سال ۲۰۰۶ میزان اشتغال زنان متأهل ۲۳.۱ درصد و زنان مجرد: ۳۴.۳ درصد و زنانی که متارکه کرده‌اند ۴۲.۱ درصد بوده است. دلیل پائین بودن مشارکت زنان متأهل نگرش منفی مردان به کار همسرانشان و مسئولیت نگهداری از فرزندان، سالمندان، معلولین است. هزینه‌های بالای مراقبت از کودک، معلول و سالمند از دلایل دیگر عدم مشارکت زنان متأهل در شهرهاست.

در راستای این سیاست‌ها، کار خانگی زنان به عنوان منبع مهم این حمایت‌ها و سودهای کلان ترویج می‌شود. کار خانگی بدون مزد زنان مانع بزرگی برای دسترسی آنان به اشتغال رسمی است و آنان را به سمت مشاغل غیر رسمی، پاره وقت و انعطاف‌پذیر هل می‌دهد، مشاغلی نا امن با دستمزد بسیار اندک. این مسأله خود سبب می‌شود که زنان به مردان خانواده خود بیشتر وابسته شوند.

در فبروری سال ۲۰۱۳ سازمان بین‌المللی کار، تجمعی با عنوان «کار شایسته برای کارگران خانگی» در ترکیه برگزار کرد. در گزارش این جلسه آمده است: زنانی که از روستا به شهر می‌آیند به دلیل نداشتن تخصص و تحصیلات، تنها می‌توانند به کارهای خدماتی خانگی مثل رسیدگی به کودکان، سالمندان، معلولان، تمیز کردن منزل، پختن غذا و... بپردازند. طبقات متوسط و بالای جامعه از کار این زنان استفاده می‌کنند. استخدام‌ها در این بخش به شکل غیر رسمی و غیرقانونی انجام می‌گیرد.

کارگران خدمات خانگی مشمول قوانین کار نمی‌شوند. آنها طبق ماده ۴۸۵۷ کارگر محسوب نمی‌شوند و حقوق موجود در این ماده درباره آنها صدق نمی‌کند. با این حال تعهداتی در ماده ۶۰۹۸ قانون از مفاد مقررات عمومی برای آنها صدق می‌کند، اما بسیاری از کارگران و کارفرمایان از آن بی‌اطلاع هستند. از سال ۱۹۷۷، طبق قانون ۲۱۰۰، کارگران خانگی روزمزد و دائمی باید تحت پوشش بیمه باشند.

در اصلاحیه قانون بیمه اجتماعی در بین سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۱، قانون به نحوی تنظیم شده است که کارفرما تنها برای روزهایی که کارگر برایش کار می‌کند، حق بیمه می‌پردازد. پرداخت حق بیمه برای باقی روزها و هم چنین روزهای تعطیل به عهده کارگر است. اجرای این بند از قانون که از اول سال ۲۰۱۲، سبب شد که کارگران بیشتری بدون بیمه مشغول به کار شوند و کمتر تمایل داشته باشند که بیمه شوند. اگر این زنان دارای چند کارفرما باشند پرداخت حق بیمه و محاسبه سهم هر کارفرما و سهم خود کارگر بسیار دشوار خواهد بود و نیاز به یک حسابدار دارد. یعنی انجام کارهای بیمه باید توسط تک تک کارفرماها یا نمایندگانشان صورت گیرد. از طرف دیگر کارگرانی که بیش از ده روز در ماه کار می‌کنند و حق بیمه‌شان توسط کارفرما یا کارفرماها پرداخت می‌شود، اگر خود کارگر بخواهد برای بیمه درمانی یا هر بیمه دیگر (می‌توانند بنا به اختیار خود بیمه را انتخاب کنند) باید در ماه حداقل ۲۰۰-۱۰۰ لیر پرداخت کند.

زنانی که از بیمه درمانی همسر بهره‌مند هستند، برای بازنشسته شدن باید برای ۲۰ ساعت در هفته به مدت ۴۱ سال حق بیمه پرداخت کنند. (۵)

در این گونه مشاغل موضوع اصلی عدم وجود امنیت شغلی است. در صورتی که این کارگران از جانب کارفرمایان مورد آزار و اذیت جسمی یا روانی قرار بگیرند، یا محیط کار از لحاظ بهداشت حرفه‌ای یا ایمنی مناسب نباشد، قانون مناسبی برای حمایت از کارگران وجود ندارد.

در ترکیه، آمار رسمی بیماری‌های شغلی و حوادث کار بیش از ۱۰ هزار مورد در سال است. آمار غیر رسمی بسیار بیشتر است. خطرات و بیماری‌های شغلی برای همه کارگران، زن و مرد وجود دارد، اما زنان شاغل چون در خانه به کارخانه‌داری نیز می‌پردازند، فشارهای محیط کار بر سلامت آنها تأثیر بیشتر می‌گذارد. بیماری‌ها و حوادث ناشی از کار از سال ۲۰۰۰ به بعد افزایش یافت و از ۷۱۳ نفر به ۱۵۹۲ نفر در سال ۲۰۰۶ رسید.

بیکاری

پس از سال ۲۰۰۱ به خاطر بحران اقتصادی، نرخ بیکاری زنان به ۱۰ درصد افزایش یافت. پائین بودن نرخ بیکاری قبل از سال ۲۰۰۰ به این خاطر است که تعداد زیادی از زنان در بخش کشاورزی مشغول به کار بودند. آمار بیکاری زنان از ۹.۴ درصد در سال ۲۰۰۲ به ۱۱.۱ درصد در سال ۲۰۱۲ رسید. استخدام زنان در طی ۱۰ سال از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۱ کاهش داشته است. در سال ۲۰۰۰ از هر ۱۰.۰۰۰ نفر استخدام شده ۱۶۰۰ نفر زن بوده‌اند. این آمار در سال ۲۰۱۱ به ۱۲۵۱ نفر کاهش یافته است. (۶)

در بخش کشاورزی در سال‌های بین ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۶ از تعداد زنان (کارگران فامیلی) بدون دستمزد کاسته شده و به تعداد کارگرانی افزوده شده است که دستمزد می‌گیرند اما همچنان تعداد کارکنان فامیلی بدون دستمزد بیشتر است. (۷)

وزیر دولت در سال ۲۰۰۹ گفت: "می‌دانید چرا نرخ بیکاری افزایش می‌یابد؟ زیرا در شرایط بحران اقتصادی زنان جویای کار هم به نیروی کار اضافه می‌شوند" و به این ترتیب زنان زحمتکش را به عنوان مسؤل اصلی بحران اقتصادی بیکاری نشان می‌دهد. در سال ۲۰۱۱ یکی از وزرای "ا ک پ" به زنانی که از او کار می‌خواستند، با خنده گفت مگر کارهای خانه برایتان کافی نیست؟!!"

در سایت رسمی وزرات خانواده و سیاست‌های اجتماعی در مقاله‌ای با عنوان "راهنمایی برای مادران کارگر" چنین آمده است: "یک مادر درحالی که کار می‌کند باید همیشه به یاد داشته باشد که وظیفه اصلی او کار خانگی است."

اولین وظیفه یک مادر ایفای نقش همسر برای شوهرش، مادر برای فرزندش و در نهایت کدبانویی برای خانه خودش است. در این جزوه با مثال‌های مختلف نشان داده می‌شود که اگر یک مادر کار کند چه فلاکت‌هایی به سرش می‌آید. مثلاً قصه‌ی مادری که نمی‌تواند سرپرست مناسبی برای فرزندش بیابد در نتیجه وقتی سر کار است به فرزندش تجاوز می‌شود. (۸)

از این گونه موارد، نمونه‌های بسیاری می‌توان مشاهده کرد که ماهیت واقعی نگرش دولتمردان حاکم بر ترکیه را بر زنان و مسایل آنان نشان می‌دهند.

توریسم جنسی و فحشاء در ترکیه

ترکیه به یکی از قطب‌های توریستی منطقه تبدیل شده و همانند سایر کشورهای توریستی "صنعت سکس"؟! گسترش یافته است. این کشور با سیاست‌های اقتصاد لیبرالیستی و به عنوان پل ارتباطی بین اروپا و آسیا، تبدیل به مرکزی برای قاچاق انسان شده است. فقط از روسیه و کشورهای شوروی پیشین سالانه تا ۴ میلیون جهانگرد برای گذراندن مرخصی خود به ترکیه می‌آیند. درآمد ترکیه از ناحیه جهانگردی سالانه سر به ۱۶ میلیارد دلار می‌زند. (۹) این نشان می‌دهد که بازار تقاضا برای خدمات جنسی در این کشور بسیار بالاست. بر اساس گزارش‌های منتشر شده توسط (UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) ترکیه دارای سهم بالایی از قربانیان قاچاق انسان در رابطه با تجارت سکس است. کشورهای منبع قربانیان قاچاق در سال ۲۰۰۸ ترکمنستان، ازبکستان، ارمنستان، مولداوی، قرقیزستان، روسیه، گرجستان، اوکراین، آذربایجان، رومانی، قزاقستان، بلاروس، بلغارستان، اندونزی بوده است. بر اساس گزارش رسمی اتاق بازرگانی در سال ۲۰۰۵ ترکیه تعداد صد هزار تن فروش رسمی در ۵۶ مرکز عمومی مشغولند که سن آنها ۱۵ تا ۴۰ سال می‌باشد و درآمد حاصل از این تجارت مبلغ ۳ تا ۴ میلیارد دلار است. فحشاء در ترکیه قانونی است دولت مجوز فاحشه‌خانه‌ها را می‌دهد که به عنوان "خانه‌های عمومی" شناخته شده‌اند، به زنان روسپی کارت هویت داده می‌شود و به آنها برخی از خدمات پزشکی رایگان نیز داده می‌شود. (۱۰)

تشکل‌های زنان

در ترکیه، زنان مبارز از طریق احزاب سوسیالیست، اتحادیه‌های کارگری و دیگر سازمان‌های چپ به طور فعال درگیر مبارزه طبقاتی بوده و هستند.

پس از کودتای ارتش در سال ۱۹۸۰ که تمام سازمان‌های سوسیالیستی و احزاب و تشکل‌های کارگری ممنوع شدند، پرداختن به مسئله زنان، "ضد رژیم" و "خرابکارانه" تلقی نمی‌شد و این فرصتی شد برای رشد سازمان‌های فمینیستی. بنابراین زنان فعال در این حوزه توانستند با برگزاری جلسه‌های غیر رسمی، گزارش‌های خبری و چاپ مجلات و ایجاد گروه‌های غیر رسمی فعالیت متشکلی را آغاز کنند. در میان این بخش از زنان فعال گروه‌های سکولار، اصلاح طلب و گرایش‌های مختلف فمینیستی و سوسیال فمینیستی را می‌توان مشاهده کرد که بیشتر در آنکارا و استانبول فعالیت دارند و بخشی از زنان تحصیل‌کرده شهرنشین میان‌سال و زنان خانه‌دار، زنان تحصیل‌کرده و متخصص جوان و اغلب مجرد در این گروه‌ها فعالند. آنها ابتکاری برای مبارزه با آزار جنسی انجام دادند. میخ‌های بزرگ رنگ‌آمیزی شده‌ای را به عنوان سلاح دفاع شخصی به فروش گذاشتند که در مکان‌های

عمومی مانند لنج‌های مسافربری استفاده شود. در زمینه همسرآزاری که از جانب مردان صورت می‌گرفت نیز گروهی از زنان حقوقدان در استانبول به تلاش برای ایجاد خانه امن دست زدند. (۱۱)

سرمایه‌داری نئولیبرالیسم محافظه‌کار، با اجرای طرح‌های ریاضت اقتصادی، مسئولیت دولت برای ایجاد رفاه اجتماعی و طرح‌های مراقبتی و حمایتی را به سازمان‌های غیردولتی (ان جی اوها) واگذار می‌کند تا از کار داوطلبانه نیروهای فعال اجتماعی (که زنان درصد بالای آنان را تشکیل می‌دهند) برای کاستن از شدت تبعات اجرای این سیاست‌ها استفاده کند.

در رابطه با اشتغال زنان، بخشی از فعالان جنبش زنان ترکیه (SFC) به جای آن که خواستار اصلاحات در جهت افزایش اشتغال زنان باشند، خواهان جلوگیری از انجام کار خانه توسط زنان هستند و خواسته ایشان این است که مردان نیز در کارخانه مسئولیت برابر با زنان داشته باشند چرا که معتقدند کار خانگی بدون مزد زنان مانع بزرگی برای دسترسی زنان به اشتغال رسمی است و آنان را به سمت مشاغل غیر رسمی، پاره وقت، انعطاف‌پذیر، هل می‌دهد، مشاغلی ناامن با دستمزد بسیار اندک، این مسأله سبب می‌شود که زنان به مردان خانواده خود بیشتر وابسته شوند. این دیدگاه در انتخابات ۲۰۱۱ در کارزارهای انتخاباتی آنان خود را نشان می‌داد. شعار اصلی آنان در سال ۲۰۱۳ این بود:

"زندگی در خارج از خانواده وجود دارد!" آنان با این شعار، مفهوم نئولیبرالی خانواده بر اساس تصاحب کار بدون مزد برای بازتولید نیروی کار و خشونت خانگی را زیر سؤال بردند.

از دیگر خواسته‌های آنان اجرای برنامه‌های کنترل جمعیت و جلوگیری از بارداری‌های ناخواسته و همچنین ایجاد بانک اسپرم و آزادی سقط جنین؛ برنامه‌های حمایت از ازدواج، طلاق، کمک هزینه امرار معاش بی‌قید و شرط و آموزش حرفه‌ای برای زنان مطلقه، دسترسی به امنیت اجتماعی و تأمین شغل برای زنان در جست و جوی کار است. (۱۲)

یکی دیگر از ویژگی‌های برجسته جنبش زنان در ترکیه، شمار زیاد آنان در سازمان چریکی ه.پ.گ یا نیروهای دفاع از خلق است. همچنین سازمان چریکی مستقلی برای زنان به نام یژا-استار وجود دارد که همه اعضای آن زن هستند. این سازمان حدود ۵۰۰۰ عضو دارد که نیمی از آنان زنان و دختران جوان هستند. بسیاری از زنان گرد این سازمان را وسیله‌ای برای رسیدن به حقوق خود قلمداد می‌کنند. زنان در شورای رهبری پ.ک.ک نقش برجسته‌ای دارند. علاوه بر خود پ.ک.ک، همه احزاب قانونی و غیررسمی اپوزیست از سیستم ریاست مشترک (یک رئیس زن و یک رئیس مرد) پیروی می‌کنند و در سیستم رهبری خود برای زنان جایگاه پنجاه درصدی در نظر گرفته‌اند. در سال ۱۹۹۳ همزمان با به اوج رسیدن قدرت (پ.ک.ک) شاخه زنان (پ.ک.ک) به اسم "انجمن عالی زنان" (KJB) تأسیس شد که سه سازمان دیگر در آن فعال هستند. اتحادیه زنان آزاد "ی ژ آ"، اتحادیه زنان مبارز "ی ژ استار" و حزب آزادی زنان کردستان "پ آ ژک". با ابتکار عمل زندانیان سیاسی زن و مخصوصاً زندانیان (پ آ ژک) اعتصاب غذای زندانیان سیاسی گرد در زندان‌های ترکیه در سال ۲۰۱۲ صورت گرفت که ۶۸ روز ادامه داشت.

تبلیغات زیادی از سوی دولت ترکیه علیه عضویت و حضور زنان در پ.ک.ک صورت گرفته است و از این زنان به عنوان "برده‌های جنسی" رهبران پ.ک.ک نام برده شده است. این سازمان برای خنثی کردن این گونه تبلیغات هر گونه رابطه جنسی بین اعضای خود را ممنوع کرده و با متخلفان برخوردهای بسیار سختی نیز انجام داده است. این شیوه برخورد سبب شد که تغییراتی در تفکرات سنتی موجود در میان خانواده‌های کرد به وجود آید. (۱۳)

در سایر احزاب سیاسی نیز زنان موقعیت‌های خاصی دارند. در سال ۱۹۹۴ حزب صلح و دموکراسی تأسیس شد که از بنیان‌گذارانش می‌توان به لیلیا زانا اشاره کرد. حزب صلح و دموکراسی (ب.د.پ) که بزرگترین حزب کُرد پارلمان ترکیه است، پس از انحلال و غیر قانونی اعلام شدن حزب "جامعه دموکراتیک" تأسیس شد. در این حزب دست‌کم ۴۰ درصد اعضای [رهبری] باید زن باشند و همیشه یک زن و یک مرد باید رهبری مشترک حزب را در دست داشته باشند. ۱۴ تن از ۲۹ نماینده حزب صلح و دموکراسی ب د پ در مجلس ترکیه را زنان تشکیل می‌دهند. (از مجموع ۵۳ نماینده حزب حرکت ملی که حزبی ناسیونالیست و سنتی است، تنها سه تن زن هستند). همچنین بیشترین تعداد شهردار و معاون شهردار زن در ترکیه متعلق به حزب صلح و دموکراسی است... (۱۴)

زنان در تشکلهای کارگری

امروز، تقریباً نیمی از کارگران زن که ۶ میلیون در مناطق روستائی هستند به عنوان کارگران خانوادگی بی‌دستمزد هستند. ۴۰ درصد در بخش خدمات و ۱۵ درصد در صنعت فعالند اما فقط ۱۰ درصد این زنان در اتحادیه‌ها عضو می‌شوند. (۳۰ درصد از بازنشستگان زنان کارگر هستند) از میان این ده درصد نیز در سطح مدیران اتحادیه زنی وجود ندارد. (۱۵) زنان عضو اتحادیه‌ها در تمام مبارزات در صف اول قرار دارند و از پیگیرترین عناصر در این مبارزات بوده و هستند. نگاهی به حضور زنان در اعتراضات و اعتصابات گسترده کارگری این امر را ثابت می‌کند. اعتصاب در کارخانه گونی‌بافی گریف، شرکت تکل و...

مهمترین مانع برای عضویت زنان در اتحادیه‌ها، این است که بخش بزرگی از آنان به عنوان کارگر شناخته نمی‌شوند. در قانون جدید حق تشکیل اتحادیه‌ها برای دانشجویان، بازنشستگان، بیکاران، کارگران خانگی، زنان خانه‌دار و زنان کارگر بدون دستمزد خانوادگی به رسمیت شناخته نشده است. حق تشکیل اتحادیه و تشکل صنفی یکی از حقوقی است که در ابتدای به رسمیت شناخته شدن به عنوان کارگر به زنان تعلق خواهد گرفت. نبود تشکل‌های زنان در محل‌های کار به ناامنی و افزایش بیکاری در میان آنان دامن می‌زند و دستمزدها در میان این بخش از نیروی کار پائین نگه داشته می‌شود. هر چند در این زمینه نیز تشکل‌هایی ایجاد شده است مانند اتحادیه "کارگران خانگی". این اتحادیه خواستار ترتیبات قانونی لازم برای فراهم شدن امنیت اجتماعی برای زنان بودند و با این شعارها در "مبارزات انتخاباتی شرکت داشتند:

"کار خانگی است مختص زنان نیست"، "خدمات خانگی باید تحت پوشش قانون کار قرار گیرد"

از دیگر خواسته‌های این زنان از میان برداشته شدن موانع کار برای کارگران غیرقانونی است که در شرایط برده‌داری کار می‌کنند، داشتن حق بیمه برای زنان شاغل در بخش خدمات خانگی و... (۱۶) ادامه دارد

زیرنویس‌ها و منابع:

(1) SocialChange in a Pluralist Democracy" in women and politics worldwide. Edited by Barbara Nelson, Najma chowdhury, Yale university press, 1994

مرادیان، محسن، برآورد ستراتیژیک (سرزمینی، دفاعی، اقتصادی، اجتماعی)، ... ، ص ۶۹۴

2-<http://www.sosyalistfeministkolektif.org/aboutus/198-as-we-set-off.html>

<http://www.sosyalistfeministkolektif.org/campaigns/524-antifamily.html>

<http://www.sosyalistfeministkolektif.org/campaigns/282-abortion-is-a-right-decision-belongs-to-women.html>

این سازمان (SFC) حدود ۳۰۰ عضو دارد و در پنج شهرستان در ترکیه فعال هستند: استانبول، آنکارا، ازمیر، آدانا و اسکی شهر.

درست پس از آن که معاون نخست وزیری ترکیه اعلام کرد زنان این کشور نباید در ملاعام بخندند، کمپانی ایجاد شد که به دنبال آن، زنان ترکیه در یک اقدام جمعی، تصاویر خندان خود را در توئیتر و شبکه‌های اجتماعی منتشر کردند. بولنت آرینچ، معاون نخست وزیر ترکیه گفته بود: «زنان ترکیه نباید در ملاعام بخندند. عفت و پاکدامنی بسیار مهم است. این تنها حرف نیست؛ بلکه مایهٔ زیبایی و افتخار زنان ترکیه است. یک زن باید پرهیزگار باشد. باید تفاوت میان یک جمع عمومی و خصوصی را بداند. او نباید در ملاعام بخندد.» او در این سخنرانی که در روز عیدفطر انجام شد، اردوغان نخست وزیر و رهبر حزب توسعه و عدالت هم هنگامی که دو سال قبل سقط جنین را یک جنایت خواند، با خشم و اعتراض مشابهی مواجه شد. در آن زمان هم بسیاری از زنان ترکیه تصویر شکم خود را که زیرش نوشته شده بود «بدن من، تصمیم من» در شبکه‌های اجتماعی قرار دادند.

۳) -منبع: روزنامه السفير/تحریریه دیپلماسی ایرانی

<http://www.irdiplomacy.ir/fa/page.html>

۴ - این وب سایت در چارچوب «روزنامه نگاری حقوق، حقوق روزنامه نگاران» لقب به عنوان BIA3 منتشر شده. پروژه‌های بنیادارتباطات IPS با کمک مالی آژانس توسعه بین‌المللی سوئد (SIDA) اجرا شده است.

<http://www.bianet.org/bianet/bianet/153221-kentli-kadin-istihdami-gercekten-artiyor-mu>

5-<http://www.bianet.org/bianet/kadin/151622-ev-iscisi-kadinlari-sigortalamak>

اتحادیه کارشناسان Akgökçe Necla کارگاه‌هایی برای بررسی مشکلات بهداشت و ایمنی کار برای زنان کارگر و راه حل‌های آن برگزار کردند این کارگاه در ۲۰۱۳ سپتامبر برگزار شد. در این کارگاه مطرح شد که مشکلات جدی بهداشتی؛ ساعات کار طولانی، خشونت در محل کار، تحقیر، آزار و اذیت و خشونت برای زنان کارگر به امری تبدیل شده است

6-<http://birgun.net/haber/yasa-kadin-iscileri-yok-sayiyor-11565.html>

7-<http://www.bianet.org/bianet/kadin/151622-ev-iscisi-kadinlari-sigortalamak>

در نمودار بالا خط آبی رنگ (بالا) کارگران بی دستمزد خانوادگی- خط پائین نشان‌دهنده کارگران با دستمزد، خود اشتغال و کارفرما است)

۸ - (سایت Bianet) شرایط طبقه کارگر ترکیه و تشکلهای آن تحت حاکمیت حزب عدالت و توسعه سولماز بهرنگ می ۲۰۱۲. به نقل از تاریخ طبقه کارگر ترکیه، نوشته نیلدیریم کوچ استاد اقتصاد دانشگاه صنعتی خاورمیانه

9-<http://www.bultannews.com/fa/news>

<http://www.khorasanzameen.net/php/read.php?id=1833>

<http://articles.latimes.com/2006/feb/01/world/fg-turkey1>

<http://articles.latimes.com/2006/feb/01/world/fg-turkey1>

10- http://en.wikipedia.org/wiki/Prostitution_in_Turkey

11- Social Change in a Pluralist Democracy” in women and politics worldwide. Edited by Barbara Nelson, Najma chowdhury, Yale university press, 1994

۱۲- این سازمان (SFC) حدود ۳۰۰ عضو دارد و در پنج شهرستان در ترکیه فعال هستند: استانبول، آنکارا، ازمیر، آدانا و اسکی شهر

<http://www.sosyalistfeministkolektif.org/campaigns/282-abortion-is-a-right-decision-belongs-to-women.html>

13- <http://www.sosyalistfeministkolektif.org/kadin-emegi/50-kadin-emegi/443-yeni-sendikalar-yasasi-ve-kadinlar.html>

۱۴- لیلیا زانا در ۳ مه ۱۹۶۱ به دنیا آمد و در انتخابات دیاریک در سال ۱۹۹۱ به عنوان نماینده پارلمان انتخاب شد. پس از ادای سوگند در پارلمان وی که هدبندی به سه رنگ سرخ، زرد و سبز به سر داشت به کردی گفت: «من باید در راستای این که دو ملت کرد و ترک در یک نظام دموکراتیک با هم زندگی کنند تلاش بنمایم.» در این سال محدودیت شدیدی در رابطه با صحبت با زبان کردی در رسانه‌ها وجود داشت. وی به این دلیل به ۱۵ سال حبس محکوم شد. و از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۴ در زندان بود. وی به همراه چند دیگر در سال ۱۹۹۴ حزب جامعه دموکراتیک (DTP) را تأسیس نمودند که از همان آغاز ممنوع‌الفعالیت شدند. هم‌اینک وی دبیر کل انجمن جنبش دموکراتیک در ترکیه است که جریانی میانه‌رو به شمار می‌رود. در انتخابات عمومی مجلس ترکیه در سال ۲۰۱۱ او دوباره به مجلس ترکیه راه یافت. به تازگی دوباره به ده سال زندان از سوی دولت ترک محکوم شده است. قاضی دادگاه خانم زانا را ناقض قوانین ضد تروریستی کشور دانست. لیلیا زانا چون در حال حاضر عضو مجلس ترکیه است، دارای مصونیت است و حکم صادر شده پس از پایان دوره نمایندگی او به اجراء در خواهد آمد. لیلیا زانا دو بار کاندیدای دریافت جایزه صلح نوبل شده و در سال ۱۹۹۵ جایزه حقوق بشری آندره ساخاروف را دریافت کرد. ۱۵- ۹- جنوری ۲۰۱۳ سه زن کرد اهل ترکیه در پاریس ترور شدند. یکی از این زنان سکینه جانسیز عضو و از بنیان‌گذاران پ ک ک، فیدان دوغان نماینده گروه سیاسی کنگره ملی کردستان در پاریس و لیلیا سویلمز یکی از نمایندگان زن پ ک ک. سکینه جانسیز در دهه ۱۹۸۰ جنبش اعتراضی کردها را در زندان دیاریک رهبری می‌کرد و در زندان شکنجه‌های سختی را تحمل کرد. سینه‌های او در زیر بازجویی بریده شد. وی پس از آزادی در سوریه با عبدالله اوجالان، رهبر پ ک ک، همکاری می‌کرد؛ یکی از فرماندهان جنبش چریکی زنان در مناطق کردنشین شمال عراق بود... سکینه مانند روزا لوکزامبورگ و ژاندارک، یک قهرمان ملی است”

سکینه جانسیز متولد سال ۱۹۵۸ در خانواده‌ای کُرد علوی در منطقه کوهستانی درسیم است وی در سال ۱۹۷۱ به جنبش جوانان انقلابی می‌پیوندد. سکینه جانسیز در ۲۷ نومبر ۱۹۷۸ در نخستین کنگره بنیانگذاری حزب کارگران کردستان (پ ک ک) شرکت داشت. وی در سال ۱۹۷۹ همرا جمعی از همراهانش در العزیز به خاطر فعالیت سیاسی دستگیر و روانه زندان می‌شود.

در سال ۱۹۹۱ مدت زندانش به پایان می‌رسد. بعد از آزادی از زندان به فعالیت ادامه می‌دهد و شروع به سازماندهی جنبش زنان در داخل سازمان نمود. در سال ۱۹۹۸ از فرانسه پناهندگی سیاسی دریافت می‌کند. بنا بر یکی از سندهای منتشر شده سفارت امریکا به تاریخ ۲۰۰۷/۱۲/۷ در ویکیلیکس، جانسیز و یک عضو دیگر

پ ک ک به نام “رضا آلتون”، دو رابط مالی اصلی پ ک ک در اروپا بوده‌اند که در کار انتقال “سالانه بیش از ۵۰-۱۰۰ میلیون دالر” به این سازمان نقش داشته‌اند. در این سند چنین آمده است: “ما باید تلاش‌های خود را جهت قطع ارسال منابع مالی از اروپا به مقرهای (پ ک ک) در شمال عراق، دوچندان کنیم و توجه خود را به شناسایی و ردیابی دو هدف اصلی یعنی رضا آلتون و سکینه جانسز معطوف سازیم.”

در سال ۲۰۰۷ بنابر گزارش اشپیگل در هامبورگ المان در راستای فشار بر فعالان کرد در اروپا دستگیر و دادگاهی اما بعد از آن آزاد می‌شود. وی در مذاکرات دولت ترکیه در “اسلو” که از سوی رئیس وقت “میت” ترکیه “هاکان فیدان” با شاخه اروپای (پ ک ک) در سال ۲۰۱۰ انجام شد. شرکت داشته است. هرچند مذاکرات شکست خورد. جانسز طرفدار ادامه مذاکرات و حل سیاسی مسأله کرد در ترکیه بود. سرانجام در تاریخ ۲۰۱۳/۱/۹ در دفتر مرکز اطلاع رسانی کرد در پاریس همراه فیدان دوغان و لیلیا شیلیمز با شلیک ۱۲ گلوله به سر آنها ترور می‌شوند. بعد از حادثه ترور “فرانسوا اولاند” رئیس جمهور فرانسه در گفت و گو با رسانه‌ها گفت “حادثه وحشتناکی بود. متأسفم. من یکی از آن زنان را به خوبی می‌شناسم. او برای گفت و گو در باره کردها هرچند وقت یک بار پیش ما می‌آمد.” هنوز مشخص نیست که این قتل توسط چه فرد یا گروهی و با چه انگیزه‌ای صورت گرفته است. اما به احتمال زیاد پولیس مخفی ترکیه (میت) و یا گروه فاشیستی گرگ‌های خاکستری که با ارگان‌های امنیتی حکومت ترکیه، رابطه تنگاتنگی دارند این سه فعال سیاسی را ترور کرده‌اند. این ترور در زمانی رخ داد که نمایندگانی از دولت با اوجالان در حال مذاکره بودند.

یک قهرمان زن، یک زن قهرمان/ امید حسینی / ۲۰ جنوری ۲۰۱۳ // زن کردی که در ترکیه سلاح به دست می‌گیرند / یشیم یاپراک ایلدیز/ بی‌بی‌سی ترکی/ ۱۷ جنوری ۲۰۱۳ // در جامعه‌ای که زنان نامرئی بودند، پ ک ک به آنها بها داد/ دکتر خندان چاغلایان

http://www.dsausa.org/challenging_conservative_neoliberalism_in_turkey_the_socialist_feminist_collective#_edn15.

آمارهای این بخش از منابع زیر است.

http://www.zaman.com.tr/ekonomi_mevsimlik-iscilerin-ucretleri-artti_2216200.html

<http://www.sosyalistfeministkolektif.org/kadin-emegi/50-kadin-emegi/120-kadinlar-ve-sendika-cikmazi.html>

<http://www.calismahayati.net/index.php/145-is-kanunu/504-ev-hizmetlerinde-calisanlar>

<http://www.sosyalistfeministkolektif.org/kadin-emegi/50-kadin-emegi/443-yeni-sendikalar-yasasi-ve-kadinlar.html>

<http://www.aydinlikgazete.com/mansetler/41061-dogu-perincek-ozellestirmeye-derhal-son-verilsin.html>

<http://blog.milliyet.com.tr/ogretmen-sendikalari-ve-ogretmen-maaslari—/Blog/?BlogNo=86942>

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16015>

http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/kadininstatusu.gov.tr/mce/eski_site/Pdf/ekonomi.pdf

<http://www.google.com.tr/url>

<http://birgun.net/haber/yasa-kadin-iscileri-yok-sayiyor-11565.html>

<http://www.bianet.org/bianet/kadin/151622-ev-iscisi-kadinlari-sigortalamak>

<http://birgun.net/haber/yasa-kadin-iscileri-yok-sayiyor-11565.html>

<http://www.bianet.org/bianet/kadin/151622-ev-iscisi-kadinlari-sigortalamak>

منبع:

كانون مدافعان حقوق كارگر